Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 82. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 2-го ТРАВНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 2, 1984 No. 82. VOL. XCI.

В Чикаго обрано Управу Відділу УАКРади

О. Коновал

Чикаго (О.П.). — В Чикаго, 12-го квітня відбулися Загальні збори Українсько-Американської Координаційної Ради, Відділ Чикаго. Зборами провадила обрана Президія на чолі з проф. Мирославом Семчишином. Після звіту голови уступаючої тимчасової управи Андрія Іванова та уділення абсолюторії, після доповідей і дискусії обрано такі керівні тіла:

Управа: Олексій Коновал — голова; Василь Маркусь, Андрій Іванів, Михайло Ольшанський, Ореста Фединяк — заступники; Марія Ріпецька — секретар; Ярослав Ганкевич — фінансовий секретар; Марян Хамів — скарбник; Ярослав Струтинський — культурно-освітній референт; Олексій Пошиваник — пресовий референт; Ореста Яримович — суспільна опіка; Роман Залуцький, Василь Косогор — члени;

Ширша рада: Мирослав Семчишин — голова; члени: Юліян Юринець, Микола Отрошко-Арський, Богдан Ткачук, Юрій Яримович, Степан Куропась, Орест Городиський, Володимир Фединяк, Лука Ботвин, Юрій Дачишин, Володимир Ястрембський, Мирон Дахнівський, Катерина Баран, Олександер Атановський, Микола Домашевський, Модест Ріпецький;

Контрольна комісія: Роман Припхан — голова, Іванна Гарасовська — секретар, Михайло Мельник — члени;

Суд чести: Ілля Мула — голова, Василь Ростун — секретар, Микола Бараболяк — член.

Новообраний голова О. Коновал у своєму слові закликав присутніх: „Відложім свої 40-літні розбіжності і сварки та приступаймо до конструктивної праці. Створім сприятливу атмосферу, щоб молодь від нас не відходила, а прилучалася до спільної української громадської праці".

Д-р В. Маркусь, заступник голови, у своїй доповіді, між іншим, ствердив: „Ми виїхали з батьківщини з певним обов'язком перед українським народом, який ми маємо виконувати". Д-р Мирон Куропась у своєму слові закликав, щоб „ми користали з наших прав, як американські громадяни та входили в американське політичне життя, щоб прагнули, досягали керівних позицій цієї нашої країни. Отак зможемо краще допомогти собі й українському народові в Україні".

Д-р Роман Барановський представник централі УАКР, у своїй доповіді сказав: „Коли ми матимем конгресменів, які будуть між нами у вишитих сорочках, тоді ми відчуємо силу і тоді з нами рахуватиметься світ".

На зборах було затверджено статут УАКР, Відділу Чикаго, та прийнято ряд резолюцій, в яких одобрюється основні завдання УАКРади та її заходи у створенні одної ніким не домінованої Централі в ЗСА.

НЮ ЙОРК ОЧІКУЄ КОНЦЕРТ У 40-РІЧЧЯ УГВР

Ню Йорк (Р. Б.). — У вівторок, 24-го квітня ц.р., відбулося засідання Громадського Комітету для відзначення 40-річчя УГВР.

У програмі дня в основному була справа підготовки до ювілейного концерту, який відбудеться в суботу, 5-го травня ц.р., в залі Купер Юніон в Ню Йорку. Засіданням проводив д-р Степан Ворох, який недавно повернувся зі шпиталя. З того приводу інж. Роман Рогожа привітав його від присутніх і висловив радість з його повороту до здоров'я і до громадської активности. Подібні почування висловив голова Ділового комітету мгр Роман Ільницький.

Мгр Ільницький представив стан підготовки концерту. Він висловив впевнення, що при участі таких відомих мистецьких сил, як Рената Бабак, Андрій Добрянський, Тома Гриньків, Нестор Цибрівський і хор „Думка" під керівництвом Семена Комірного буде визначною мистецькою імпрезою, та надію, що в ньому візьмуть участь широкі кола громадянства. Координатор концерту інж. Юрій Повстенко вже в основі полагодив усі справи зв'язані з мистецькою програмою концерту і уклав детальну програму, яку присутні одобрили.

Крім мистецької програми виголосить слово заступник президента УГВР і довголітній голова її Закордонного Представництва, о. д-р Іван Гриньох, який для тієї цілі приїхав з Европи.

Присутній на засіданні мистець Любослав Гуцалюк представив запроєктовану ним емблему 40-річчя УГВР, яку члени Комітету прийняли з захопленням. Для відання фінансовими справами концерту рішено запросити Ярослава Клима, якому буде помагати Іван Дмитрик. Рішено також приготовити вечерю для виконавців концерту в Народному Домі.

Квитки на концерт можна набути в книгарнях „Арка" і „Сурма", а в дні концерту при касі Купер Юніон від год. 3-ої. Початок концерту о год. 5-ій.

В ІЗРАЇЛІ АРЕШТУЮТЬ СВОЇХ ТЕРОРИСТІВ

Тель Авів, Ізраїль. — На превелику радість прем'єра Ізраїля Іцака Шаміра, поліції Ізраїля вдалося в Єрусалимі унешкідливити під кінець минулого тижня чималі бомби під чотирма арабськими автобусами перед самим виїздом цих автобусів на перевіз соток арабів під час найбільшого руху в бизнесовій арабській секції міста, відкривши змову й заарештувавши понад 20 винуватців. Усі з них — це праві екстремісти, ортодоксальні жиди, всі ветерани війська, а деякі з них навіть офіцери, інші ж знову — відомі в кулуарах парляменту та в урядових інших будинках як ті громадяни, що домагалися постійно більш великодушної державної допомоги для нових жидівських поселень на окупованій арабській території.

Прем'єр Ізраїля назвав подію розкриття цієї змови проти арабських автобусів „врятуванням країни від катастрофи" і „превенцією дуже серйозної трагедії" у його повідомленні для загалу після засідання кабінету в неділю, 29-го квітня. На цьому засіданні директор ізраїльської безпеки доповідав зібраним міністрам про те, як знешкодили змовницький плян.

Вже в суботу, 28-го квітня, було заарештовано 20 осіб, замішаних у підкладанні бомб, з яких кожна важила 6 і пів фунта. Бомби були підкладені під мотор або під задню вісь під чотири автобуси, а менші бомби були покладені по боках автобусів під сидіння. Автобуси були запарковані коло мешкань водіїв автобусів в Єрусалимі. Дуже софістиковані механізми для започаткування вибуху були наставлені так, щоб зірвати їх під час найбільшого вуличного руху в п'ятницю по обіді, що у багато-багато разів перевищало б кількість цивільних жертв у арабському середмісті і було б без порівняння більше, ніж у відомих вибухах, спричинених арабськими терористами (які підкладають звичайно грубо й примітивно вироблені домашнім способом бомби).

Подробиці, про які говорив директор безпеки перед кабінетом Ізраїля, не подані до публічного відома, але з того, що оголошено, відомо, що міністрам сказано ясно, що розкриття цього плянованого бомбування і арешт винуватців не було „випадком" ані „щасливим збігом обставин", а результатом довгих років „тихої і наполегливої інвестигації".

З ізраїльських радіових джерел стало відомо, що ці всі розкриття зробили на міністрів „потрясаюче враження", коли вони довідалися про прізвища заарештованих, серед яких були їм знайомі імена. Стало також відомо, що агент ізраїльської служби безпеки інфільтрував цю групу терористичних екстремістів і він доніс про плян висадити в повітря зігнані автобуси з пасажирами та ще й під час великого вуличного руху. Його інформації також дали можливість заарештувати запідозрених у змові.

Тим часом всі притримані перебуватимуть у в'язниці наступні 15 днів, поки можна буде дати проти них офіційне обвинувачення в намірі заподіяти злочин; тих, які невинні в змові, — відпустити. Згідно з вістками з Ізраїля, дехто з заарештованих є здогадно вже досвідчені терористи, бо декого з них було заарештовано відразу після вибуху бомби в 1980 році, коли експльодували бомби під автами двох посадників-арабів, одного з містечка Наблюса, а другого — з містечка Румалли. Обидва посадники, і Бассам Шака і Карім Халеф, лишилися тяжкими каліками.

Декого із цих заарештованих допитувано також у свій час з приводу нападу з машиновими крісами на Ісламський університет в Гамрі, де було застрелено трьох арабів-студентів. Знову ж відома сімка інших здогадних терористів (четверо з них — американські жиди, а трос — ізраїльські), притриманих за поранення семи арабів 4-го березня цього року, коли було обстріляно автоматичною зброєю арабський автобус у західньому побережжі Йордану, та трос обвинувачених у підмінуванні в січні ц.р. найсвященнішої мусулманської святині в Єрусалимі не мають ніякого відношення до цієї останньої справи.

КИТАЙ ДАВ ПРЕЗИДЕНТОВІ РЕҐЕНОВІ НАЙБІЛЬШЕ ПРИЙНЯТТЯ В ЙОГО КАР'ЄРІ

Президент Роналд Реґен і його дружина Ненсі підносять тост на прийнятті в Шанхаї.

Шанхай, Китай. — Сотні тисяч китайців запрудили вулиці і площі цього старого торговельного міста Китаю, щоб привітати президента Реґена у понеділок, 30-го квітня, чим закінчувалася шестиденна його візита в Китайській Народній Республіці. Президент використав знову цю нагоду, щоб висловити американську готовість допомогти Китаєві модернізуватися і зажити заможним життям. Захоплення, з яким китайці вітали американського Президента, було поза всякими найкращими прецедентами і сподіваннями, і іншого такого прийняття не було тут ні для кого, хіба що ще 12 років тому для Ричарда Ніксона, який проламав перший лід своєю історичною поїздкою до Китаю, що підготувала ґрунт для всіх дальших зносин поміж ЗСА і КНР.

Тут, в університеті Фудан, Президента вітали ентузіястично 700 студентів. Реґен ще раз запевнив і китайську молодь, що Америка має бажання допомогти Китаєві розвинути вміння в прикладних науках та в технічні менаджменту. „Історія — не ріка, що може понести нас, куди сама хоче. Але ми маємо міць і вміння тримати в руках стерно, вибрати напрям і плисти разом, — казав Р. Реґен до уважних і дуже прихильних йому студентів.

Попутний вітер надимає наші вітрила, сильна течія нам сприяє і нагода для спільної і корисної подорожі кличе нас".

Обоє Реґени відвідали також зразкову підміську „комуну" на околиці Шанхаю, де вирощують селяни артілію городину, плекають птахівництво і тваринництво, а тепер починають будувати тут теж різні фабрики. Дуже подобалося американській Першій Пані також візита в дитячий садок, де Роналд і Ненсі Реґени бачили хороводи дітей та іншу дитячу самодіяльність, що дуже тішило Реґенів.

Увечорі того самого дня в честь Президента ЗСА і його Пані був влаштований величавий бенкет в Шанхайській залі виставок, і тут знову повторилися ті самі незвичайно прихильні маніфестування пошани китайців для Америки і Президента. Промови президента в Шанхаї трансмітувалися без цензури по всіх мережах радіо і телевізії, але і без китайського перекладу тексту.

У іншій ділянці Реґен

Закінчення на ст. 3.

В музеї Ню Джерзі відкрились виставки

Трентон, Н. Дж. (юко). — В п'ятницю, 27-го квітня ц.р., відбулось тут в Стейтовому Музеї святочне відкриття української мистецької виставки, що її влаштував Український Музей в Ню Йорку під головуванням д-ра Богдана Цимбалістого, при видатній допомозі обидвох місцевих відділів СУА — 11-го ім. Кн. Ольги під головуванням Ярослави Лабки та 19-го ім. Лесі Українки під головуванням Марії Глушок.

Виставка розміщена в просторих і репрезентативних приміщеннях Стейтового Музею при 205 Вест Стейт вул. і на ній пишаються: 12 великих розмірів українських мистецьких килимів з різних областей України жіночі (7 нормальної величини ляльки) та чоловічі (три ляльки) одяги, в засклених габльотках біля сотні вишиваних рушників, скатертів і плахт, зразки мистецької кераміки й великодні писанки. На стінах розміщені побільшені фотознімки українських дівчат, парубків, чоловіків й жінок — типових представників жителів різних областей України. Додаткові карти України, написи, пояснення, короткі й доцільні довідки разом з вибагливо зредагованим з кольоровими й чорно-білими фотоматеріялами каталогом виставки (ціна 5 дол.) доповнюють приманливий і у високій мірі культурний вигляд цієї пересувної виставки, що триватиме до 17-го червня ц.р. і її можна відвідувати безкоштовно кожного дня за вийнятком понеділків і свят, від 9-ої години ранку до 4.45 по полудні.

В доповненні до цієї виставки показано в окремих рамках і габльотках 38 фотовідбиток зі старих фотографій, що зображують поодинокі обличчя, групові фотознімки членів українських церковних і світських організацій, хорів, аматорських вистав, церковні й світські будинки, у початковій стадії поселення українських людей в цьому стейті. Окремо показано деяку кількість книжок, шкільних підручників, свідоцтв, плякатів, програмок концертів, імпрез тощо. Ці матеріяли — це частина приватної збірки Андрія Кейбіди.

Відкриття виставки розпочалось в 6-ій годині вечора і продовжалось до 8-ої години вечора. Біля 350 учасників, нарівні українці, мешканці Трентону й околиці, як і не-українці, серед яких було чимало визначних осіб, мали нагоду не тільки одушевлятись експонатами, показаними на виставці, але й насолоджуватись кулінарними стравами й напитками, що пишались на „Великодньому столі", за який подбали союзянки: Надія Гафткович, М. Глутюк, Юстина Надрага, Марія Спірала й Дарія Самотулка під проводом енергійної і працьовитої Богданни Осадци.

161-ий Відділ УНС відзначить подвійні роковини

Еймбридж, Па. — У суботу, 5-го травня ц.р., тут відбудеться відзначення 90-річчя існування Українського Народного Союзу і 65-річчя 161-го Відділу його св. Василія — бенкет і танці в Українському Клюбі, при Бродгед ровд, Аликвиппа. Головним промовцем на бенкеті буде головний предсідник УНС д-р Іван О. Флис.

Коктейл розпочнеться в 6-ій год. і триватиме до 7-ої, після чого слідуватимуть бенкет і забава, на якій гратиме оркестра Джанні Плюс.

161-ий Відділ заснував 30-го вересня 1918 року Антон Підуфалий, який від того часу до 31-го грудня 1941 року був його секретарем. А від 1941 року і дотепер секретарем Відділу є головний радний Андрій Джула. Відділ цей постійно розроставcя і, починаючи з Конвенції УНС у Вашінгтоні в 1954 році, висилає на союзові конвенції трьох делегатів. Крім того, цей Відділ має власний дім та тривкий фінансовий статус.

ВИСТАВКА Г. І Б.ТИТЛІВ В ЧИКАҐО

Чикаґо. — Осередок Праці Уладу Старшого Пластунства в Чикаґо влаштовує. виставку ікон Галини Титли та акварель і олійних картин Богдана Титли, яка відбудеться тут в днях 11, 12і 13-го травня ц.р. в Пластовій домівці. Відкриття та зустріч з мистцями в п'ятницю, 11-го травня, о год. 7:30 вечора. Слово про мистців виголосить ст. пл. Рута Ріпецька, ЛМ.

Провід Осередку запрошує до численної участи пластунів та всю українську громаду.

Українці беруть участь в оборонній акції А. Сахарова

Рочестер, Н. Й. — Місцевий Відділ організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні приступив до Відділу Об'єднання в обороні прав Сахарова, яке зорганізувалося, щоб повести активну кампанію для рятування Андрея Сахарова. Об'єднання, що має свій осідок у Вашінгтоні, старається тепер звернути увагу цілого світу на А. Сахарова, який немов символом боротьби за людські права у СССР.

Об'єднання в обороні Сахарова має у своїх рядах членів з різних груп та національностей. З уваги на 63-ій день народження А. Сахарова об'єднання влаштовує ряд концертів, з яких перший відбудеться в Рочестері, у середу, 9-го травня ц.р., а дальші в Торонто, Бостоні, Ню Йорку і в містах Західньої Европи. Крім концертів, будуть влаштовані доповіді, демонстрації, пресові конференції і зустрічі з політичними провідниками західніх країн.

Організація Американців в Обороні Людських Прав в Україні приступила до Об'єднання в обороні Сахарова тому, що він заступався за українських дисидентів і інформував вільний світ про їхнє переслідування, арешти, муки в тюрмах і на засланні.

Перед десяти роками саме А. Сахаров апелював до вільного світу рятувати життя Валентина Мороза. Сьогодні здоров'я Сахарова так погіршало, що він стоїть перед подібною небезпекою.

Шахові першенства УСЦАК відбудуться в Рочестері

Рочестер, Н. Й. — Українська Спортова Централя Америки і Канади повідомляє всіх шахістів і спортові товариства, що цього року змагання за першенство українців Амерки і Канади відбудеться в Рочестері в днях 26-го, 27-го і 28-го травня. Зголошення слід висилати на адресу: Roman Kuzylak, 74 Gould St., Rochester, N. Y. 14610.

В турнірі візьмуть участь шахісти з Торонто, Монтреалю, Філядельфії, Чикаго, Дітройту, Ню Йорку, Ірі й Ричмонду.

Також зголосили свою участь найкращі українські шахісти на чолі з проф. Степаном Попелем д-ром Орестом Поповичем, Володимиром Дзерою і мґром М.Турянським. Перша нагорода — 300 дол., друга — 200 дол. і третя — 100 дол. Для юньйорів — 100 дол.

У Вінніпеґу виставляють картини Ф. Гуменюка

Вінніпеґ, Ман. — Осередок Української Культури й Освіти відкрив тут виставку картин Феодосія Гуменюка, сучасного українського мистця, маляра неконформіста, який проживає в Україні. Виставка відбувається в галерії Осередку при 184 вул. Алексaндер схід і триватиме до 4-го червня ц.р. Відкриття виставки і доповідь із прозірками Дарії Дарeвич про творчість Гуменюка відбулася в п'ятницю, 27-го квітня.

Ця виставка влаштована без відома і згоди мистця. Відбувається вона, щоб познайомити українців у вільному світі з представником мистецького авангарду, який не може виставляти своїх творів в Україні. Усі картини позичені із приватних колекцій в Торонто.

В АМЕРИЦІ

ПРЕДСТАВНИКИ „ГОЛОСУ Америки" у Вашінґтоні повідомляють, що ця офіційна американська радіостанція передасть в цілості промову президента Роналда Реґена, яку він виголосив в Пекіні і яку китайський комуністичний уряд зцензурував частинно так в англійській, як і в китайській мовах. Усунені з промови Президента були звороти про похвалу Бога й демократії, як теж про загрозу совєтської агресії. Директор „Голосу Америки" Кеннет Томплісон заявив, що цілий текст промови буде переданий в двох мовах до китайського народу, який не мав змоги почути цю важну промову під час відвідин Президента в Китаю.

ДЕПАРТАМЕНТ СПРАВЕДЛИВОСТИ подав цікаві статистичні дані про те, що в 1981 році злочини проти приватних осіб і нерухомостей коштували Америку 10,9 більйона долярів. Злочини проти нерухомих власностей коштували Америку 8,1 більйона, тоді коли решта коштів припали на медичні видатки тощо. В опитанні було взято під увагу 60,000 злодіїв і напади на 130,000 громадян.

КОНҐРЕС Є ПРОТИ пляну Адміністрації виробляти нову хемічну зброю, згідно із заявою конґресмена Данте Фассела з Фльориди. Згаданий конґресмен, який є головою Комісії міжнародних справ в Палаті Репрезентантів, заявив, що він шукатиме підтримки двох політичних партій для відкинення проєкту про вироблювання нових хемічних середників війни. Хоч президент Реґен звернувся із закликом до СССР і інших держав з пропозицією заборони продукції і вживання трійливих газів, він запропонував продукцію таких хемічних середників, щоб дорівняти совєтам, які мають колосальні арсенали таких середників.

ДИРЕКТОР ФЕДЕРАЛЬНОГО Бюра Інвестигацій Вілліям Вебстер заявив, що число бомбувань в 1983 році зменшилося на 14 відсотків в Америці і Пуерто Ріко. Загальне число бомбувань було 687. Таких вибухів було в 1980 році 1,249, в 1981 — 1,142, в 1982 — 795.

УРЯДОВЕ БЮРО ПЕРЕПИСУ у Вашінґтоні повідомляє, що такі американські міста, як Маямі, Ляс Веґас і Анкоредж, Аляска набули поважне число мешканців в роках 1980-82. Бюро вирахувало 176 американських міст, які мають 100,000 і більше населення. Маямі, яке перейшло з 41 на 34 місце щодо кількости населення, збільшило своє населення на 10,3 відсотка і має тепер 382,726. Ляс Веґас збільшило число мешканців на 9 відсотків, переносячись з 90-го на 80-те місце. Анкоредж збільшило число своїх мешканців на 11,6 відсотків і нараховує тепер 194,675 мешканців. Серед міст, що подали зменшення мешканців в цих двох роках є Баффало, Н.Й. (з 5 відсотками зменшення населення), Форт Вейн, Інд. (2,8 відсотка), Флинт, Миш. (3,5 відсотка) і Ґері, Інд. (4 відсотки).

У СВІТІ

У ХАРТУМІ, СТОЛИЦІ Судану, введено виїмковий стан. Президент цієї африканської країни, яка переживає цілий ряд внутрішніх і зовнішніх неспокоїв, оголосив про введення різних обмежень в країні в неділю, 29-го квітня. На Заході цей крок президента Судану, який став на чолі уряду завдяки воєнному переворотові в 1969 році, коли він увів у країні „Ісламське право", пояснюють як „закручування гайок" мусулманської півночі проти іншовірців на півдні країни, де переважають так звані „анімісти" і де є теж невеликі острівці християн серед суцільно чорного населення. Судан — це найбільша африканська країна, що займає 967,500 квадратових миль площі і має приблизно 22 мільйони населення. Президент Гаафар аль-Німейрі, властиво диктатор країни, каже, що більшість населення є за ним і вони захищатимуть ісламське право від тих, хто „шкодить Ісламові й Суданові".

В АФҐАНІСТАНІ СПРАВИ для повстанців погані. Кабульське радіо подало в неділю, 29-го квітня, що „урядові представники провели інспекцію військових з'єднань в долині Панджшір". Цим стверджено ще раз, що ця долина — центральний осідок протягом кількох років протисовєтських повстанців, тепер опинилася в протиповстанських урядових руках. Це було перше таке повідомлення про перемогу промосковських сил Кабулю над повстанцями від минулого вівторка, коли було подано про захоплення долини військами уряду і про нанесення поразки „контрреволюції". Одноразово з Афґаністану надходять вістки про десятки тисяч нових втікачів, що напливають до Пакістану в останніх днях, особливо після тяжкого бомбардування повстанських гнізд в Кандаґарі, 300 миль на південний захід від Кабулю. На Заході повідомлення просовєтського уряду розглядають як намагання протидіяти західнім вісткам, що повстанці все таки не здаються і, не зважаючи на колосальні втрати в людях, все ще стоять у нерівній боротьбі з окупантами їхньої країни — совєтами та їхніми афганськими підголосками.

АЛЬМАНАХ УНС НА 1985 РІК

Редакція „Свободи" вже почала підготову матеріялів до Альманаха УНСоюзу на 1985 рік. Частинно він буде присвячений подіям після закінчення Другої світової війни, тобто перебування українців-втікачів в таборах Ді-Пі, а відтак великого ісходу до країн нового поселення. Матеріяли про ці та інші події українською і англійською мовами проситься авторів надсилати до 20-го червня ц.р. — Ред.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to "Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Шануймо наших приятелів

Приєднування для України і її народу приятелів у чужинецькому світі — це одна з найперших місій нашої вільної громади у діяспорі. Спростовувати брехні про Україну, ширити інформації про історію Сходу Европи, з'ясовувати прогру нашої визвольної війни-революції у роках 1917-21 виключно в наслідок наїзду зформованої на московській землі большевицької армії, інформувати про жорстокий большевицький режим, подавати невідомі не-українцям відомості про український правозахисний рух — все це наш обов'язок. Обов'язок подібний до довбання в твердій скелі американського загального невіжества, що таке Україна, що таке Схід Европи, що таке евразійська імперія, найбільший ворог Америки й усього вільного світу. Самі ми безпосередньо не можемо мати впливу на американську закордонну політику, бо — будучи розпорошеними невеличкими групами поселення на велетенському просторі між двома океанами, не маємо можливости ні в одній виборчій окрузі вибрати свого конґресмена не то стейтового сенатора. Немає теж наших земляків на високих становищах американської державницької машини. І тому, коли знаходимо в американському науковому чи політичному світі прихильних нам осіб, то ми повинні виявляти їм нашу вдячність і зберігати з ними зв'язок, щоб вони залишилися нашими друзями.

Ці завваги стосуються, наприклад, конґресмена Джеймса Флоріо і сенатора Билла Бредлі, обох зі стейту Ню Джерзі, які зголосили — один в Палаті Репрезентантів, другий в Сенаті — законопроєкти про створення окремої Конґресової комісії для розгляду штучного голоду, створеного большевиками в Україні в роках 1932-33, щоб винищити цілу верству українського селянства, власників середньої і бідної земельної посілости. Для зголошення названими американськими законодавцями причинилася організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні, провід якої стоїть у тісному постійному зв'язку з Екзекутивою Українського Народного Союзу. Головний Екзекутивний Комітет УНСоюзу проголосив у „Свободі" ч. 72 з 17-го квітня ц. р. „Заклик" до всіх відділів УНСоюзу і всього членства, щоб підтримати потрібними для ведення цієї акції пожертвами.

Ідеться про матеріяльні пожертви, але також про моральну підтримку для названої організації та про виявлення своєї вдячности обом американським законодавцям із стейту Ню Джерзі, в якому заінкорпоровано УНСоюз. Цю вдячність треба виявити масовими листами до кожного з тих законодавців, конґресмена Джеймса Флоріо і сенатора Билла Бредлі, як теж до інших конґресменів і сенаторів з проханням підтримати цей законопроєкт. Обидва названі законодавці — демократи. Тим більше вони заслуговують на вияв пошани і вдячности від українців, що у Демократичній партії існує ліволіберальне крило, яке дуже голосно говорить про потребу оборони прав людини, але водночас дуже мало цікавиться тим найбільш жорстоким топтанням людських прав, яке відбувається в Совєтському Союзі, що його американські ліберали утотожнюють з „Раша", з якою обов'язково і за всяку ціну треба зберігати „детант" на базі редукції американських видатків на оборону.

Для українців в Америці, громадян З'єднаних Стейтів, на задньому пляні стоїть партійна приналежність даного американського конґресмена чи сенатора чи кандидата на будь-який видатний пост включно з постом президента Америки. Для нас єдиним критерієм підходу до кожного з таких американський діячів чоловіків чи жінок, є їхнє відношення до СССР і, зокрема, їх знання проблеми України і їх підхід до цієї проблеми. Коли наступник президента Ричарда Ніксона Джералд Форд заявив у прилюдній дебаті з своїм демократичним суперником Джиммі Картером, що „у Східній Европі нема совєтської домінації", він втратив голоси всіх виборців, що прибули до ЗСА із Сходу Европи і програв вибори. Сьогодні у провідній американській верстві значно зросло знання Сходу Европи та, зокрема, знання суті російського комунізму. Але це все ще початки протверезіння із того часу русофільства, що ним навіяли на американську закордонну політику на все американське суспільство втікачі з Росії після упадку царату, які тут стали професорами найвидатніших американських високих шкіл і впливали на закордонну політику ЗСА і громадську думку широких кіл суспільства, діючи по давній лінії так званої царської російської історичної школи. Названі вгорі американські законодавці належать до тих, які вже визволились з того анахронічного трійливого чаду. Треба їх за це шанувати.

Володимир Душник

РУДОЛЬФ ГЕСС, СИМВОЛ ГІТЛЕРИЗМУ І В'ЯЗЕНЬ АЛЬЯНТІВ

У четвер 26-го квітня ц. р. Рудольф Гесс, колишній заступник Гітлера та в'язень альянтів, який перебуває в в'язниці Шпандав у Західньому Берліні 37 років, закінчив 90 літ життя.

З цієї нагоди знаний колюмніст „Ню Йорк Таймсу" Джеймс Рестон написав статтю про Гесса і обставини його ув'язнення, з якими варто познайомитися нашим читачам.

Як відомо, на початку Другої світової війни, Гесс сам один прилетів літаком до Англії, щоб бути посередником між гітлерівською Німеччиною й Англією і Францією, які виповіли війну Гітлерові за його напад на Польщу.

У 1947 році Гесса суджено в Нюрнбергу разом з іншими провідниками гітлерівської Німеччини і засуджено на досмертну тюрму.

Від 1966 року він є єдиним в'язнем в цій тюрмі в Берліні, збудованій ще в XIX сторіччі, втримуваній чотирьома союзниками Другої світової війни — ЗСА, Великобританії, Франції і СССР — коштом 800,000 дол. річно.

Американський Уряд як теж західньонімецький уряд в Бонні, запевняють, беручи до уваги Гесса дуже похилий уже вік, що його здоров'я добре. В останніх роках Гесс мав поважні приступи плевриту та запалення легенів, та його організм ці недуги переборов. Є також відомості, що в 1977 році він намагався із собою покінчити.

За останніх десять літ Америка, Англія і Франція робили заходи, щоб Москва погодилася на звільнення Гесса, виходячи з принципу людського милосердя, але совєти рішучо відмовляються його звільнити. Альянтська контроля Західнього Берліну має клявзулі, що кожний член чотиридержавної контролі має право вето. Користаючи з того права, Москва і на домагання трьох західніх союзників ставить своє вето.

Британці, які переводили дуже точну і дбайливу інвестигацію і допит Гессові, були в той час переконані, що він утік із Німеччини на власне бажання, а не за намовою чи згодою Гітлера. Гесс знав, — казали вони, — про пляни Гітлера піти війною проти СССР і Гесс був певний, що Німеччина не виграє війни на два фронти. Це і було спонукою до його втечі.

Чому ж совєти так вперто відмовляються звільнити Гесса? На це складаються різні причини. Урядові чинники Совєтського Союзу намагаються підкреслювати на кожному кроці, що вони є повноправним членом альянтської контролі в Берліні, чого ніхто їм не відбирає ані не заперечує.

Ще інша теорія щодо совєтської впертости в цій справі є ця, що Гесс був останнім членом прибічників Гітлера й його режиму, який знищив понад 20 мільйонів людей в СССР і під час останньої війни.

Ще інший здогад збігається із лінією совєтських припущень, що місією Гесса було переконати Великобританію та її союзників заключити сепаратний мир з Гітлером і дати йому вільну руку знищити Совєтський Союз.

Але навіть якщо б совєтські припущення щодо місії Гесса до Англії були правдиві в сто відсотках, то що це сьогодні допоможе совєтам чи престижеві Москви, якщо вони не звільнять цієї людини в такому дуже уже похилому віці.

Колюмніст Рестон не може зрозуміти цієї совєтської впертости, і пише, що у сучасній хвилині, коли совєтсько-американські відносини дуже напружені, Москва не втратила б нічого на своєму престижі, якщо б погодилася зі своїми політичними партнерами в Берліні і дозволила на звільнення Гесса, так як цього хочуть три інші партнери.

Дуже можливо, що Гесс хотів перемовити британців заключити сепаратний мир з Гітлером; дуже можливо, що він намовляв британців включитися до „антибольшевицького хрестоносного походу"; дуже можливо, що Гесс був прямо „божевільним", коли він вірив, що він зможе змінити біг історії.

Проте колюмніст Рестон на жаль, не знає про московсько-большевицьке трактування українців чи інших під'яремних народів СССР.

Згадаймо хоч би українську Вінницю, Катинь і мордування польських старшин, брутальне мордування українських жінок в Кінгірі і т. п.

Ми певні, що Америка, Англія і Франція будуть надалі добиватися, щоб Москва таки погодилася на звільнення Гесса, за яким стоїть не тільки його син і родина, але також боннський уряд.

Чи спроможеться Москва на цей гуманний крок і звільнить Гесса — чи може це звільнення прийде запізно? — запитує Рестон.

Микола Галів

Кілька думок до 40-річчя УГВР

Висловлюю тільки кілька думок до питання 40-річчя УГВР, бо в газетній статті на ширшу аналізу немає місця. Однак варто і треба привітати ініціятиву Громадського комітету, на чолі з д-ром Тарасом Гунчаком, що поставив собі за мету окремо відзначити постання Української Головної Визвольної Ради (УГВР) у її 40-річчя низкою імпрез. Першою з черги імпрезою буде святочна академія, у якій візьмуть участь кращі українські мистецькі одиниці, що відбудеться у суботу, 5-го травня ц. р., у залі Купер Юніон, у Ню Йорку. А на осінній сезон заплянoвано наукову конференцію, виставку документів і матеріялів з останньої визвольної боротьби й інше.

Слід підкреслити, що історія — не тільки українська, але і світова — не занотувала подібних випадків визвольних рухів боротьби і формування керуючого чинника, якою була Українська Головна Визвольна Рада. Без перебільшення можна сказати, що це був історичний унікум. Звичайно, що із всією повнотою і виразністю побачити і схопити цю унікальність все ще потрібно більшої перспективи часу, але навіть з перспективи 40-річчя можна побачити цю незаперечну унікальність. У першу чергу вона проявлялась у організаційній вітальності визвольної боротьби українського народу. Погляньмо, яка в той час була загальна ситуація українського народу. Якщо ми зрозуміємо тодішнє скомпліковане політичне положення, яке настало в тих часах — тоді прийдемо до незаперечного переконання, що постання УГВР випливало з невідкладних потреб боротьби визвольних формацій українського народу в час Другої світової війни. Цими визвольними формаціями у першу чергу були підпільна мережа ОУН і активно діюча Українська Повстанська Армія (УПА). Ці формації вимагали свого політичного і керуючого завершенням і таким прямим та безпосереднім завершенням стала УГВР. У такій і тільки такій площині слід розглядати постання УГВР, яка мала загальноукраїнський політичний характер, що випливало з її основних заложень.

Самозрозуміло, що без українських визвольних формацій український народ, без активного українського резистансу, на яких формувалась і поставала УГВР, що було продовженням незакінчених визвольних змагань 1918 років, наша історія була б убогою. Треба було мати не абияку відвагу, а крім того політичну візію, щоб виступити проти двох потуг — окупантів України — і сказати, що справжнім господарем цієї землі є український народ. І це треба було висловити не лиш словами, але боротьбою і величезними жертвами — ранених і поляглих молодих українських патріотів.

Якщо взяти до уваги гльорифіковані протигітлерівські резистанси на Заході, які мали допомогу з боку західніх альянтів і порівняти з дійсністю українського визвольного руху, то тут немає ні паралелі, ні подібности. Українські визвольні формації на чолі зі своїм керівним чинником УГВР не мали жадної зовнішньої допомоги і мусіли спиратись виключно на свої сили і підтримку загалу українського населення. У ситуації політичної безперспективности український народ спромігся на відкриту боротьбу з окупантами своїми повстанськими кадрами під керівництвом УГВР. Це є унікальні й неповторні факти боротьби українського народу за свою незалежність і державність. При цьому ми повинні нагадати собі ще один факт, тоді краще зрозуміємо, в чому суть неповторности боротьби цих визвольних формацій.

Знаємо, що після проголошення-відновлення української державности 30-го червня 1941 року майже весь провідний актив ОУН на чолі з Степаном Бандерою був виарештований. На волі залишилась невелика група осіб а між ними Микола Лебедь, який перебрав керівництво мережею ОУН, якою керував до Третього Великого Збору у 1943 році. Це не були легкі завдання, брати на себе відповідальність і формувати підпільну мережу — український резистанс проти двох наїзників України. М. Лебедеві при допомозі М. Маївського й інших провідних членів ОУН пощастило зорганізувати визвольні формації.

Боротьба з окупантами ставила свої вимоги — конечність створення збірного політичного і організаційного керівництва. І в наслідок цих невідкладних вимог утворилась Українська Головна Визвольна Рада, до якої входили особи з різних територій України і були заступлені політичні і соціяльно-професійні сектори, серед яких не бракувало і жіноцтва; тут можна назвати мгр Дарію Ребет. До УГВР належали теж особи і в священичих рясах, серед яких можна назвати о. архимандрита Івана Гриньоха, о. Ґалянта і о. Малиновського. Леґальний сектор був заступлений В. Мудрим, З. Пеленським, проф. Л. Шанковським, М. Дужим, Чуйком. З Волині був Ростислав Волошин, з східніх земель України, проф. Іван Вовчук, Йосиф Позичанюк, інж. Іван Потішко, який живе у Баффало. З сторони ОУН слід назвати Р. Шухевича, Маївського, Туроковського, Старуха, Кравчука, Арсенича і тут живучих на Заході вже згаданого М. Лебедя, Мирослава Прокопа, Павла Турулу, О. Логуша... Звичайно, тут не всі названі, але вже з цього переліку осіб

Закінчення на ст. 3.

о. Степан Біляк

ПАМ'ЯТІ БЛАЖЕННІШОГО ВЛАДИКИ МИТРОПОЛИТА ІОАНА

Третього травня 1984 року сповняється тринадцять років від дня упокоєння Блаженнішого Владики Іоана Теодоровича, першого Митрополита Української Православної Церкви в Америці й Канаді. По його смерті УПЦ в ЗСА вкрилася великою жалобою: закінчив свою земну путь її первосвятитель. Церква ще тоді переживала Великодню радість і вона допомогла православним українцям полегшити їхній сум з приводу тяжкої втрати вірою в те, що Син Божий Господь наш Ісус Христос Своєю „смертю смерть переміг". Владика Іоан жив з глибокою вірою в Володаря життя і смерти, з відданістю Божій справі, якій присвятив усе своє життя, з твердою певністю, що кінець нашого земного шляху, пройденого в смиренні, відданості Богові й молитві, відчиняє двері майбутнього віку у Христі. Працюючи на ниві церковного служіння, знав, що в житті і в смерті ми в Господній волі; говорив св. апостол Павло: „Чи живемо — для Господа живемо, чи вмираємо — для Господа вмираємо. А тому, чи живемо, чи вмираємо — ми завжди Господні" (Рим. 14, 8).

Задля Господа жив і в Господі упокоївся Блаженніший Владика Іоан Теодорович. Він увійшов у незліченні сонми всіх тих, що жили з вірою в Христа, бо „Коли ми віруємо, що Ісус умер і воскрес, то і померлих в Ісусі Бог приведе з Ним" (1 Сол. 4, 14)

Митрополит Іоан народився в містечку Крупець, Дубенського повіту на Волині, 6-го жовтня 1887 року, в день зачаття св. Іоана Хрестителя. Предки Владики Митрополита були через цілі століття служителями Божого престолу, як і його батько. Після закінчення духовної школи в Клевані, вступив до Духовної Семінарії в Житомирі, столиці Волині.

Революційний рух 1905 року, після війни Росії з Японією, зачепив і житомирську семінарію. Молодий вісімнадцятилітній студент-богослов, Іоан Теодорович, що бажав волі своєму українському народові, не втерпів, щоб не взяти участи в поваленні царату Росії, тієї тюрми народів. За те звільнено його з семінарії в 1906 році, як і сотні інших студентів — українських патріотів. Та молодий студент не марнує часу, а готується до учительських іспитів, переходить їх успішно і стає учителем. На цім становищі пробув п'ять літ, після чого знову допущено його до семінарії.

Дня 12-го жовтня 1914 року Єпископ Евлогій висвятив його на диякона, а 10-го травня 1915 року Єпископ Тадей — на священика. Через рік після того молодий о. Іоан Теодорович повдовів. Тоді вже другий рік шаліла Перша світова війна. Молодий о. Іван поїхав на фронт, де керував відділом Червоного Хреста на південнозахідньому відтинку російської армії. На цім становищі застала його революція 1917-го року.

I.

Цього ж року організовано Українську Народну Армію. Отець Іоан приєднався до українського визвольного руху і став першим капеляном Дивізії Сірожупанників. На службі Директорії Української Народної Республіки о. Іоан Теодорович був послідовно головним капеляном правобережного фронту, холмської, подільської й київської груп. Так перебув на фронті цілу боротьбу України за самостійність в 1917-1919 роках.

Хвиля розвалу українських армій застала його недужим на тиф. Від денікінців чекала його смерть за відозву підписану його власним іменем, під заголовком „До синів українського народу: козаків, селян і робітників". Як недужому йому дали підводу, щоб втікати від денікінців, але, через непорозуміння, підвода попала якраз до табору ворогів під Брацлавом. Тут від смерти він врятувався прямо чудом. Денікінці вважали його померлим, ограбили зі всього й залишили. А тут надійшли брати галичани, що вже були злучилися з денікінцями, взяли хворого о. Іоана до свого табору, як капеляна, та перевезли до Вінниці, до шпиталю.

Вийшовши зі шпиталю, о. Іван Теодорович, утікаючи від денікінців, перебрався через фронт на польський бік. Двічі арештували його поляки, але нарешті дістався до Крем'янця, до Єпископа Діонисія, від якого дістав парафію в селі Митинці, Староконстантинівського району, де перебував півтора року. Звідти о. Іоан Теодорович поїхав на єпархіяльний з'їзд до Житомира, як делеґат повітового з'їзду духовенства. З Житомира вислано його до Києва, для порозуміння з Всеукраїнською Православною Церковною Радою. Церковна Рада вислала його з уповноваженням організувати Волинь і Поділля для заснування Української Автокефальної Православної Церкви.

У 1921 році по чотирьох місяцях його праці, на донос московського духівництва, арештували його большевики як „петлюрівця" і завезли до тюрми в Староконстантинові. Від розстрілу спасла його така подія: в 1915 році московські „солдати" перевели різню жидів в тім місті. Отець Іоан Теодорович, що був там в той час вийшов з хрестом в руці проти „салдатів" та спинив погром-різню. Староконстантинівські жиди тепер пригадали ту подію і спасли свого добродія-рятівника від неминучої смерти.

Визволений з тюрми лише чотири дні перед Всеукраїнським Православним Церковним Собором, що відбувся в Києві в 1921 р., о. Іоан Теодорович все таки дістався на той історичний Собор і брав діяльну участь у його нарадах. Коли вирішено було обрати Ієрархію Української Автокефальної Православної Церкви, о. Іоан Теодорович був третім з черги кандидатом на єпископа.

(Продовження буде)

Богдан Цимбалістий

ЖІНКА В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

(З нагоди 100-річчя українського жіночого руху)

II.

З тих, що дісталися на Захід жінки виявилися більш охотними та здібними включитися в існуюче українське зорганізоване життя, знайти спільну мову з усіма українцями і нав'язати дружні особисті взаємини. Вони вільні від ідеологічного догматизму чи наполеонських, месіяністичних претенсій. Їхній очевидний патріотизм виходить якось природно, самозрозуміло, без зайвого декляматорства, фразерства, а з почуттям міри та гідности.

Цікаво, що навіть наші вороги підмітили силу українських жінок. У щоденнику Гебельса на сторінці 380-ій американського перекладу, популярного видання „Еворде і Тандем", подано звіт керівника пропаганди в Києві, колишнього берлінського крайсляйтера Керайна, про становище в Україні під час Другої світової війни.

Він звітував: „Українці є приязним народом: вони готові до співпраці, якщо їх трактувати справедливо, з ними можна щось зробити. Жінки є домінуючим елементом. Вони охайні й здорові. Чоловіки дармують ввесь день і потребують твердого та строгого керівництва, щоб їх змусити до будь-якої роботи".

До деякої міри домінуюче становище жінки в українському народі віддзеркалене у звичаях і народних піснях. Не знаю, чи існують, де у світі народні пісні, в яких темою було б, наприклад, контроля безвідповідальної поведінки чоловіка жінкою, чи це при допомозі критики, лайки чи навіть фізичної сили („била жінка мужика", „Прости мені мила, що ти мене била" й інші). У популярній опері „Запорожець за Дунаєм" Одарка мусить лайкою та штовханцями вчити розумної поведінки свого чоловіка і п'яного Карася. Жінка виступає тут як сторож певних моральних норм й родинного життя. Не диво, що, мабуть, ніде в світі постать матері не є так возвеличувана як в українській поезії, оповіданнях чи життєвих спогадах багатьох українських людей.

Для контрасту вкажемо тепер на становище жінки в західніх народів. У XVIII столітті Вілліям Блакстон опублікував в Англії відомий твір про англійське законодавство, в якому він підкреслював правну меншевартість жінки. Коли жінка виходила заміж, вона тратила правне існування як окрема особа. Вона не могла мати опіки над дітьми, ані посідати окремої власности. Подружжя вважалося одною особою перед законом і тією особою був чоловік. Цю теорію Блакстона прийнято також в ЗСА і вона була застосована аж до половини XIX століття. Подібні погляди існували й в інших західніх державах. Такі дискримінуючі закони та звичаї були лише виявом принизливої настанови до жінок, як менше цінних людських істот. Цей стан призвів до постання жіночого руху. В 1848 році кількасот американських жінок та прихильних чоловіків з'їхалися у Сенека Фоллс, Н. Й., на конвенцію і видали заяву, яка вважається найважливішим документом раннього жіночого руху. В цій заяві вираховується всі несправедливості та кривди, що їх терпіли жінки „під тиранією чоловіків" та схвалюваних ними дискримінуючих законів. Зокрема вони протестували проти заборони брати участь у голосуванні, мати доступ до усіх шкіл, до різних професій з вимогами рівної платні.

Нагадаймо знову, що кілька років раніше ще могутніший протест проти кривд жінок підніс наш поет Тарас Шевченко, чи не єдиний так потужний голос у світовій літературі того часу в обороні покривджених, упосліджених, між якими були жінки, сироти, кріпаки.

Спочатку жіночий рух концентрувався на вимогах участи в голосуванні з французької мови „суфраж". Тому активістів того руху звали суфражистками. Як воно дивно не виглядало б, в таких демократичних державах як ЗСА, жінки дістали право голосування щойно в 1920 році (в деяких стейтах дещо раніше), а в Англії — в 1928 році (Як було згадано, конституція Української Народної Республіки забезпечувала рівні політичні права жінки уже в 1917 році).

Хоч жінки на Заході вкінці здобули право голосування, дискримінація далі продовжувалася в інших ділянках. Тому в 1960 роках феміністичний рух в ЗСА віджив з метою осягнути рівні права для жінок в інших ділянках життя, зокрема змагання йде за доступ до різних професій, до адміністративних постів на вищих щаблях, за рівну платню, за допомогу працюючим матерям тощо.

В інших країнах ситуація жінок була ще гірша. Наприклад, у Портуґалії щойно в 1976 році знесено закон, згідно з яким чоловік мав право леґально відкривати листи адресовані до жінки. Щойно в 1978 році введено закони, які дозволяли заміжній жінці мати власне банкове конто, голосувати, перевозити дітей через кордон без окремого дозволу чоловіка.

Коли порівняти становище жінки в староруському праві в середніх віках, закони про рівність жінок в українській державі 1917-20 років, зі законами та звичаями західніх країн, тоді можна зрозуміти оцей парадокс, яким було виникнення жіночого руху в українському суспільстві, яке не виявляло тенденцій їх дискримінувати. Поява українського жіночого руху є одним з наслідків недержавного стану України. Україна не була сама собою, не керувалася власними законами. Українські землі були інкорпоровані в чужі держави з їхніми законами, які так би мовити, були органічно чужі думанню українців. В XVII столітті чужинці підкреслювали поширену грамотність в Україні, навіть серед жінок, а в XIX столітті (1892р.) українські жінки мусіли організувати віче з домаганнями вільного доступу до вищих студій для жінок.

Якщо зрівняння жінок у всіх правах не буде йти впарі зі занедбуванням, а то й заперечуванням ними самими їх специфічної й дуже відповідальної ролі як матерів, як теж певних форм діяльности, зумовлених їх природою, рівноправність була б не лише актом справедливости але принесла б збагачення для людської спільноти та її культури.

Нещодавно в „Ню Йорк Таймсі" (за 4-го лютого 1984) появилася стаття Владіміра Шляпентока із СССР, п. н. „В Совєтах, жінка стоїть вище". Автор доводить, що в СССР жінки не лише в щораз більшій пропорції (52 відсотки) здобувають вищу освіту, але виявляються здоровішою й якіснішою частиною суспільства. Не зважаючи на свої

Закінчення на ст. 4.

В Чикаго відбудеться виставка праць І. Гомотюк-Зєлик

Чикаго, Ілл. — Із цьогорічної серії мистецьких виставок, що їх влаштовує 12-ий Відділ Українського Золотого Хреста (УЗХ), місцева українська громада матиме змогу вперше побачити виставку картин відомої мисткині Ірини Гомотюк-Зєлик, яка прибуде сюди з Коннектикат.

Відкриття виставки цієї малярки відбудеться в п'ятницю, 4-го травня ц.р., о годині 7:30 вечора, в залі Сеньйорів; у суботу 5-го і неділю, 6-го травня, виставку можна буде оглянути від 10-ої год. ранку до пізнього вечора.

„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реагувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

АФРИКАНЦІ ТАК ЗВАНОГО „переднього фронту" зібралися в неділю, 29-го квітня, на дводенну конференцію в Аруші, Танзанія, щоб обговорити майбутнє їхнього „передньо-фронтового руху" проти апартеїду Південної Африки. До цього „фронту" належать досі шість чорних африканських країн але нещодавно дві з цих країн, Мозамбік і Анголя, несподівано для решти підписали окремі договори з білою Південно-Африканською Республікою, так що на конференції розглядали їхню поведінку представники Танзанії, Ботсвани, Замбії та Зімбабве. Обороняючи свої договори, президент Мозамбіку Самора М. Махель і президент Хозе Едуардо дос Сантос із Анголі впевняли, що ці договори збільшать стабільність на півдні африканського континенту і не пошкодять справі чорної Африки, як цього побоюються інші президенти країн, членів цього „переднього фронту".

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки та огляди, повинні присилати разом з двома примірниками даного твору до редакції „Свободи" також адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну..

Кілька...

Закінчення зі ст. 2.

можна мати уяву, що це був неоднорідний збір, який, однак мав суто демократичне підложжя. У тих обставинах створити керівництво такого формату належить до непересічних досягнень. Ці члени УГВР, які залишились в Україні, всі загинули у боротьбі з ворогом або на засланні. Ті члени, які виїхали з доручення за кордон тут на Заході вести визвольну боротьбу, деякі ще залишились при житті.

Сорокріччя УГВР належить до світлих моментів боротьби українського народу, яке належить гідно відзначити та глибоко осмислити.

Нові успіхи Йорк університету

В Йоркському університеті в Торонто вже від років успішно ведеться курс української мови та літератури, які викладає д-р Романа Багрій-Пікулик.

В 1981 році започатковано пробну трирічну програму української історії та політичних наук. Виявилося, що студенти дуже зацікавилися тією новою пробною програмою, бо їх число на викладах потроїлося. Не тільки це, українські студії набрали популярности та наукового признання і в академічних колах університету, завдяки понадпляновим викладам, виставкам тощо.

На підставі цих досягнень Провінційна Рада Онтаріо Комітету Українців Канади нав'язала нові переговори з деканом факультету, щоб українська історія та політичні науки стали постійною програмою університету. Йоркський університет на це радо згодився, якщо буде вплачена фінансова база для студій в сумі **100,000 дол.— на перших три роки. Як повідомляє університет, після трьох років він перебирає на себе всі фінансові зобов'язання.**

Ми знаємо, що пересічне втримання університетської катедри коштує переважно 800.000 – 1,000.000 долярів річно. Тож сума 100,000 долярів—дійсно мінімальна, тим більше, що це на три роки. Ми мусимо радіти, що Йоркський університет так щедро нашу ідею підтримав. Крім цього, Інститут Українознавчих Студій в Едмонтоні обіцяв покрити половину цих коштів.

І тут саме голос за нашою громадою. Треба або мецената, або 50 осіб-тисячників або лише 500 осіб по сто долярів і історія та політичні науки в університеті Йорк забезпечені! Тож жертвуймо по змозі і по розумінні справи.

Історія і політичні науки у Йорк університеті успішно викладає від 1981 року молодий надійний науковець д-р Орест Субтельний. Усміхнений пластун, оптиміст, якого студенти люблять та поважають. Він не замикається у своїм кабінеті, а вважає своїм обов'язком співпрацювати з громадою і так своїм знанням практично помагати у збереженні та поширенні української самосвідомості. Для д-ра Субтельного україністика — це не предмет викладу, це стиль життя. Він співпрацює з енциклопедією українознавства. Виготовив для Шкільної Ради міста Торонто курс для середніх шкіл про голод 1933 року. Він є історичним дорадником у фільмі про голод 1933 та дорадником у запроєктованому фільмі про Мазепу. За цих два роки, що проф. Субтельний є в Канаді, він виголосив 12 доповідей для української громади.

Ми чули його доповідь на святі державности в Торонто в 1983 році, і в Гамільтоні ц.р. Проф. Субтельний бере участь у наукових конференціях як, наприклад, про ді-пі, імміграцію, українсько-польські відносини, на конференції українських істориків. Д-р Субтельний багато часу присвячує дослідам, особливо історії українсько-російських відносин. Недавно появилася його монографія про мазепинців, за яку він дістав „Нагороду Антоновичів", за найкращу українську наукову працю в 1981-1982. В наступному році має появитися книжка „Порівняльна аналіза імперіялізму в Східній Европі."

Я мала приємність поговорити з д-ром Субтельним і переказати читачам кілька його цікавих думок.

Питання: Які ваші загальні враження з перебування у Йорк університеті?

Відповідь: Надзвичайно позитивні. Поперше, заімпонувало мені наставлення адміністрації університету до українських студій в загальному. **В часі, коли університетські фонди дуже обмежені, Йорк не пошкодував поважних коштів, щоб заангажувати викладача української історії. Це дуже рідке явище в північно-американському університетському середовищі. Я бачив на кожному кроці щире зацікавлення університету в поширенні і розбудові українських студій.**

Хочу додати, що до моїх гарних вражень з Йорку багато причинилася співпраця, дуже корисна і дружня, з моїми українськими колегами в університеті, проф. Романою Багрій-Пікулик, яка вже майже десять років дуже успішно провадить курси української мови та літератури, і проф. Юрієм Даревичем, який, хоч фізик по фаху, багато зробив і робить для української справи в університеті, як і поза ним.

П.: Який ваш підхід до українських студій?

В.: Я вірю, що до українських студій треба застосувати ті самі критерії, які існують в інших наукових ділянках. Я постійно підкреслюю, що українська тематика є сама собою цікава і важлива. Наприклад, вивчаючи історію України, можна багато зрозуміти не тільки про Україну, але й про сусідні народи, як і про хід історії в загальному. Все пробую пов'язати універсальні поняття з українською тематикою. Праця в цій ділянці повинна не тільки поглибити наше знання про Україну, але і поширити наш світогляд. Люблю вчити і радо нав'язую контакти зі студентами.

П.: Як вам працювалося в Йорку?

В.: Виклади з української історії пройшли дуже успішно Число студентів у вечірніх курсах новітньої української історії подвоїлося. В курсах загальної української історії і культури потроїлося. Цього року у мене було понад 30 студентів на тих курсах. **Крім того, ми в 1982 році зорганізували успішну виставку і виклади про УПА, а в 1983 році цілотижневу виставку і серію** доповідей про голод 1933 року. В цім другім—головна заслуга проф. Р. Багрій-Пікулик.

П.: Ваші пляни на майбутнє?

В.: Хочемо зорганізувати при Йорк університеті постійні літні курси для учителів шкіл українознавства. **Метою згаданих курсів є познайомити учителів з найновішими матеріялами і поглядами в різних ділянках україністики. Також плянується запросити фахових учителів, щоб обговорити найбільш модерні та ефективні методи навчання. Хочемо також створити чисельну збірку прозірок і фільмів, які будуть корисні для викладів у різних ділянках україністики. Прозірки і фільми будуть позичатися школам українознавства. Плянуємо також запровадити нові курси викладів з історії українського поселення в Канаді і Америці, як і семінари над вибраними темами з української історії.**

Дякую д-рові Субтельному за цікаві думки, а він ще додає на закінчення: „Хочу подякувати Провінційній Раді Онтаріо КУК, а особливо д-рові Глібовичові за жертвенну підтримку українських студій при Йорк університеті. Надіюся, що вдасться Комітетові Українських Студій при Йорк університеті зібрати потрібні фонди на цей проєкт. Можливості і нагода для розбудови україністики при Йорк дуже великі і треба їх використати.

І я також вірю, що українська громада, установи і одиниці, як завжди, щедро відгукнуться, і наша молодь в Йорк університеті зможе продовжати розпочаті студії української історії та політичних наук. **Пожертви слід висилати до ПРО КУК і дістанете посвідку на звільнення від державного податку.**

Тут цікаво ще згадати, що університет Йорк знає українську громаду і рахується з її думкою. От, для прикладу, цього року закінчується каденція президента Йоркського університету У звязку з цим університет звернувся до Провінційної Ради Онтаріо КУК за порадою у виборі нового президента.

Підтвердім же ж цю добру думку університету про нас. **Забезпечім українські студії для нашої молоді!**

12-го травня ПРО КУК влаштовує у Йорк університеті бенкет, на якому має передати обіцяний чек президентові і тим затвердити існування української історії та політичних наук в Йорку, а при цій нагоді також відзначити 200-ліття провінції Онтаріо.

Прийдім спільно відзначити ці дві радісні події!

Оксана Бризгун-Соколик

Китай...

Закінчення зі ст. 1.

відбув разом вісім годин нарад на найвищому рівні з найвищими лідерами Китаю, де було розв'язано або значно пом'ягшено згідно з рапортом асистентів Президента принаймні два тузини дуже важливих для обох сторін справ. І хоч не всі з них справ вирішено, проте зроблено відповідний поступ для їх продовження незабаром. Президент, як ніколи перед тим, змінив своє переконання в тому, що більйони американських долярів для різних інвестицій в Китаї та торгівлі з ним мають стояти отвором для КНР.

У вівторок Президент і Перша Лейді Америки відлетіли до Фейрбенксу на Алясці, де бачилися з Папою Іваном Павлом II, що якраз летить у свою подорож до Південної Кореї і далі.

Найголовніша ж дипломатична мета поїздки Президента до КНР полягала в тому, щоб дістати від Китаю більше зрозуміння для Регенових акцій проти совєтської агресії в Центральній Америці, на Середньому Сході та скрізь по світі. Але чи ця ціль осягнена покаже недалеке вже майбутнє.

У КИТАЇ, ВІДКОЛИ помер Мао вісім років тому, наступили великі зміни, зокрема в економічному житті. Найголовніша ж зміна та, що сільськогосподарські комуни, які за лідерства Мао Дзе-донга були повсюдною печаттю маоїстської республіки, тепер розпущені, а весь Китай піддано радикальній перебудові, щоб людям було в першу чергу достатньо харчів. Денг Шіяо-пінг, теперішній „некоронований король" Китаю, вірить, що люди більше продукують, якщо їх заохотити різними матеріяльними нагородами до того. Без „апокаліптичних зрушень і голосних фанфар, без підступного ворогування на верхах і кривавих чисток на низах, Денг, разом з його колегами добився „найбільш далекойдучих реформ, які будь-коли й будь-де були проведені в життя під прапорами марксизму", — пише журнал „Тайм" з 30-го квітня. — Ці реформи цілковито перетворили агрикультурну систему країни, пробудили з летаргу культурне життя і збільшили вп'ятеро доходи мільйонів селян".

НАРЕШТІ КИТАЙ ПО-ІНШОМУ ставиться до своїх закордонних сусідів із західнього світу, про що вимовно свідчать такі числа: у Китаї в його економіці під цю пору працює 1,600 чужинецьких найкращих спеціялістів; 128 американських фірм мають свої бюра в Пекіні; торгівля з Америкою зросла в п'ять разів, порівняно з 1972 роком, коли тодішній американський президент Ричард Ніксон відкрив перший „браму Америці до Китаю". Десять років тому майже ніхто не мав права з китайців подорожувати закордон; сьогодні 10,000 китайських студентів навчаються в З'єднаних Стейтах Америки. 15 років тому лише єдиний китайський амбасадор мав своє бюро поза межами Китаю (в Каїро, Єгипет). Сьогодні амбасади й консуляти є в 128-ми країнах світу і, згідно з твердженням прем'єра Китаю Чао Цу-янга під час його тріюмфальної поїздки по Америці в січні цього року: „Китай відкрив свої брами і ніколи більше не закриє їх".

**З великим смутком ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що у неділю, 29-го квітня 1984 року, по довгій й важкій недузі на 50-му році життя відійшла у Вічність,
прийнявши Найсвятіші Тайни
наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, ДОЧКА І СЕСТРА**

бл. п.

ОЛЬГА МАРШАЛОК
з дому САРАХМАН

ПОХОРОН — в середу, 2-го травня 1984 р., о год. 9-ій ранку з української католицької церкви св. Духа в Честері, Па.

Горем прибиті:
чоловік — ЕВГЕН
син — ОРЕСТ
мама — АННА САРАХМАН
сестра — СТЕФАНІЯ з мужем
Ближча й дальша Родина в Америці й Україні

**Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що 17-го квітня 1984 р. відійшов від нас, несподівано,
на 73-му році життя,
Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО й БРАТ**

бл. п.

Льонгин Зелінський

народжений в Рудні близько Львова.

ПОХОРОН відбувся в суботу, 21-го квітня 1984 р. на українському католицькому цвинтарі у Факс Чейсі.

**У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ЙОГО СМЕРТИ,
в суботу, 26 травня 1984 р., о год. 8-ій ранку
буде відправлена**

**СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ
в церкві Христа Царя у Філядельфії, Па.**

Горем прибиті:
СТЕФАНІЯ — дружина
ОРЕСТ — син з дружиною
ІРИНА КУШНІР — сестра
ОЛЕКСАНДЕР — брат з родиною
та ближча і дальша Родина

**Об'єднання Українських Лісників
і Деревників
ділиться сумною вісткою, що в суботу, 28-го квітня 1984 р. на 82-му році життя відійшов у Вічність
ІНЖЕНЕР-ЛІСНИК**

бл. п.

ОРЕСТ КЛЮФАС

в Гантері, Н. Й.

ПОХОРОН — у вівторок, 1-го травня 1984 р. на цвинтарі Elka Park, Hunter, N. Y.

Дружині і Родині Покійного засилаємо глибоке співчуття.

Управа і Члени ОБУЛІД-у

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

ЛІТЕРАТУРНО-ВОКАЛЬНИЙ ВЕЧІР В ЧИКАҐО

Чикаґо. — Стараннням 22-го Відділу СУА у суботу, 5-го травня ц.р., в 6-ій год. вечора тут відбудеться літературно-вокальний вечір під назвою „Сантиментальна мандрівка у минуле". Вечір, в якому виступатимуть письменниця Іванна Савицька-Павліш і співачка Христина Карпевич, відбудеться у залі собору свв. Володимра і Ольги.

„Безсмертною є земля українська — безсмертними є її мужі"

(Німецькі наукові кола відзначили 75-ліття Ю. Бойка)

У неділю, 25-го березня ц.р., сповнилося проф. Ю. Бойкові-Блохинові 75 років з дня народження. Саме в цей день в одному з фешенебельних ресторанів Мюнхену відбулася святкова ювілейна зустріч, в якій взяли участь представники адміністрації Людвіґ-Максиміліянс-університету, провідні німецькі професори різних факультетів, члени Баварської Академії Наук, з якими протягом багатьох років ювілят мав ділово-наукові і товариські зв'язки. Кожний з присутніх склав у стислій, ваговитій формі щирі, теплі привітання з подяками і побажаннями на майбутнє.

Несподіванкою для проф. Бойка був спеціяльний стіл, завалений багатьма різними цінними подарунками, серед яких особливо виділялись найновіші наукові видання присутньої німецької еліти.

Проф. д-р Роже Бауер, член Академії Наук і Літератури Майнцу та член Німецької Академії Наук і Літератури, видатний фахівець порівняльного літературознавства, німецької мови й літератури, видавець „Euphorion", „Revue d'Allemange" і журналу „Arkadia" подарував ювілятові свою книгу „Die kritischen Frösch in Preussen und Sachsen".

Професор доктор порівняльного літературознавства і нової німецької літератури, дійсний член Дослідчої Ради Товариства Йогана Ґотфріда Гердера" Гельмуя Мотекат, присвятив ювілятові свою книгу „Ostpreussische Literaturgeschichte, а визначний знавець Е.Т.А. Гофмана проф. д-р Клаус Канцоґ подарував виданий ним науковий текст драматичного твору Г. Ф. Кляйста „Prinz Friedrich von Homburg"

Після повторних тостів „на многії літа" д-р Ю. Бойко виступив з короткою промовою-подякою, у якій згадав померлих своїх протекторів професорів Людвіґ-Максиміліянс-університету, славістів Е. Кошмідера, А. Шмауса, декана латиніста К. Беккера, славетного романіста Г. Райнфельдера й інших; висловив вдячність усім за ювілейне вшанування та підкреслив своє признання і тим, хто не зміг прибути на цей вечір, а надіслав свій зворушливий привіт у письмовій формі.

В ході розмов виникло питання про методи творчого наукового процесу ювілята в порівнянні зі способами праці присутніх колеґ щодо шукань і відкриття ними наукових істин. Створилась творча, жива атмосфера товариської безпосередньости. Під час закусок з добірним вином і гарячими стравами час промайнував скоро, непомітно. На прощання присутні колеги ще і ще раз бажали ювілятові творчих здобутків, здоров'я, щастя і життєвих благ.

До ювілею проф. д-ра Юрія Бойка надійшли привітання не лише з німецького мюнхенського університету, але з різних кінців Західньої Німеччини, ба й з-поза неї, як також не забули про нього і німецькі політики. Тому що ці листи свідчать про ставлення чужинного наукового світу до ювілята, то не зайвим буде зацитувати деякі з них, або точно відтворити їхній ляйтмотив.

Президент Людвіґ-Максиміліянс-університету проф. д-р Вульф Штайнман привітав Ю. Бойка як в імені всього університету, так і особисто від себе. „Цей день, — пише президент, — дає нам нагоду з повнотою вдячности згадати вашу багаторічну діяльність, яка триває і тепер у дослідах і викладах у нашій alma mater". Закінчує він лист щирими побажаннями на майбутнє. Дуже прочулено звучить поздоровлення проф. д-ра Клявса Вільке, декана філософського факультету: „тому, що ви плили „Проти течії" (назва одної із книг проф. Бойка — І. Ч.), мусіли ви залишити свою батьківщину. Якщо хтось пробував у іншій країні, серед іншої культури і мови стати твердою ногою, той може уявити собі, що це значить. Ми надіємося, що Мюнхен і названий факультет став для вас чимсь подібним на другу батьківщину. Щоб і надалі так лишилося, від усього серця бажаємо вам доброго здоров'я і незламної творчої сили".

Керівник Мюнхенського Славістичного Інституту проф. д-р. Й. Гольтгузен серед ряду побажань на новий відтинок життя зичив „творчої радости" в дальшій науковій праці.

Президент Об'єднання Університетських Професорів Славістики Західньої Республіки й Західнього Берліну проф. д-р Ф. Шольц привітав Ю. Бойка від імени Об'єднання, як і від себе особисто, прилучивши до привіту ще й розкішну китицю квітів з далекої Півночі. Притому він повідомив, що свою шевченкознавчу працю „Der Dichter als Barde" він у друкові наділив спеціяльною присвятою в честь 75-ліття Ювілята

Особливо дружнім визнанням насичені рядки святочного листа проф. д-ра Фелікса Карлінґера, колишнього керівника Інституту романістики в Зальцбурзькому університеті. „Я ґратулюю вам за ваші науково такі визначні видання, які ви здійснили, не зважаючи на супротивні обставини й численні перешкоди. Я завжди шанував вас за вашу мужність у зусиллях і подивляв широту ваших знань. Наслідки ваших дослідів вийнятково і для німецького наукового світу мають величезне значення... Я обіймаю вас із сердечним привітом, сповнений пошани, відданий вам Фелікс Карлінґер".

Славіст проф. д-р Г. Рьосл (університет Мюнстер) присвятив ювілятові повні глибокої пошани слова: „...для вашої натепер страждéнної нації створили ви чудові розвідки, чим ви перед нею видатно заслужилися. Але разом з тим ваше ім'я в анналах вашої країни знайде стале місце. „Immertalis est terra Ucrainica — immortalis sunt viri ejus".

Гарні привітання надійшли від колеґ з Мюнхену, з Марбурзького університету (проф. д-р Г. Шаллер), від президента університету Пассав проф. д-ра К-Г Поллока; також не забули нашого ювілята визначні німецькі політики, надіславши теплі слова привіту.

Підсумок привітань з українського боку буде зроблено пізніше.

Іванна Чорнобривець

Жінка...

Закінчення зі ст. 2.

професійні зайняття та родинні обов'язки, вони знаходять час, щоб ходити до музеїв, до театрів, на концерти, читати книжки, займатися філантропією. Совєтський інженер-жінка —, писав автор — присвячує три рази більше часу на задоволення культурно-мистецьких потреб, ніж чоловік-інженер. Зате чоловіки шукають розради в алькоголі. Згідно автора статті, багато жінок в СССР рішають не виходити заміж тому, що не можуть знайти рівних їхнім культурним зацікавленням. Вони також виявляють більшу громадянську відвагу, бо в більшому числі продовжують вдержувати взаємини з тими, проти яких виступає совєтська влада (тобто дисидентами).

Автор статті підкреслює, що подібні прояви „вищости" жінок помітні і в інших країнах. В Совєтському Союзі їх видно тільки виразніше. На думку автора, такі прояви вищости жінок є позитивним явищем саме в наш час, коли нидіють традиційні моральні та суспільні вартості, які нормували дотепер життя спільноти. Роля жінки як сторожа тих вартостей стає тому більш очевидною й може бути спасенною для майбутньої долі народів.

Про особливу ролю і місце українських жінок в дисидентському русі в підсовєтській Україні вже була мова. Їхня діяльність й їхня постава, громадська відвага є хіба підтвердженням повищих тез Владіміра Шляпентока. Та і в нашій громаді в ЗСА можна завважити, що наші студентки пильніше вчаться, більше їх число кінчає високі школи, тоді коли студентам-хлопцям якось не стає терпеливости і витривалости. Студентки є активніші в українському студентському житті, та в різних групах оборони політичних в'язнів та нав'язуванні контактів з американськими політиками. Від них також можна почути нарікання, що їм важко знайти відповідно освічених та „цікавих" українських хлопців, щоб в'язати своє життя з ними.

Маємо враження, що українські жінки у вільному світі мабуть, також у більшому числі ходять до музеїв, театрів, творять клюби книголюбів, служать добровільцями в школах українознавства, світличках для малих дітей, в Українському Музеї, приготовляють перекуски після різних імпрез і тим самим підтримують якесь товариське життя між українцями. Як мало є охочих між українськими чоловіками працювати як добровільці хоч би в бібліотеках наших наукових установ, в Українському Інституті Америки, в Українському Музеї, в школах тощо. Вони радше волюють проводити свій час на безплідних балачках, політичних суперечках чи на якихось розривках.

Кожний спостерігач нашого життя в ЗСА погодиться, що Союз Українок Америки вже від років є нашою найдинамічнішою, найуспішнішою і найбільш конструктивною організацією. СУА потрапляє об'єднувати українських жінок різних поколінь, різного походження, різного віровизнання, та різних політичних орієнтацій. Всякі внутрішні розходження вони вміють полагоджувати компромісово, не розбиваючи організації. Тому, що ніхто інший не виконує певних важливих загальнонаціональних завдань СУА почувається до обов'язку брати їх на себе. Вже понад 10 років рік у рік біля 250 українських убогих дітей у Бразилії мають змогу здобувати середню або вищу освіту завдяки допомозі, яку зорганізувала Суспільна Опіка СУА. Поправді, допомогою молоді, зокрема студіюючій повинна займатися якась загально-громадська організація чи комісія, щось на зразок КОДУС-у, що існувала від 1941 року і досі, мабуть, діє в Европі.

Десятиліттями говорилося та дискутувалося про потребу музею української культури в Ню Йорку, центрі усього світу. Ми були б не вийшли поза стадію балачок та побожних побажань, якби до діла не взявся СУА. Без зайвих слів, але ділово та успішно українські жінки створили Український Музей, передали його під опіку всього громадянства, не перестаючи його підтримувати своїми пожертвами.

У багатьох містах відділи СУА є чи не головними осередками і промоторами культурної, харитативної, громадської і товариської діяльности. Не було б їх, не було б мистецьких виставок, доповідей, авторських вечорів, збірок на жертви повені, землетрусів, на політичних в'язнів, сиріт, бабусь, та інших наших людей в потребі.

Треба подивляти сенс самодисципліни, відповідальности в усіх наших жіночих організаціях, чи це будуть сестрицтва в церквах, чи СУА чи інші. СУА видає свій місячник „Наше Життя" вже 40 років. Об'єднання Українських Православних Сестрицтв видає також місячник „Віру" вже понад дев'ять років. Видавання журналу, безперебійно, кожного місяця вимагає не лише витривалости але й доброго адміністративного хисту. Видно, українські жінки також його мають.

Це тільки приклади на те, як наші зорганізовані жінки збагачують життя нашої спільноти, можна б сказати, втримують його і розвивають, виховуючи молодші покоління для продовжування його в майбутньому.

У 100-річчя українського жіночого руху важливо усвідомити собі оцю вийняткову і так позитивну роботу українських жінок. Жидівські соціологи, виховники, громадські діячі постійно підкреслюють, що основою збереження жидівства були жидівські родини. Так само можна сказати, що найбільшим забороло всяким спробам знищити українських нарід були та є українські жінки-подруги, матері і бабусі, які передавали і далі передають молодшим поколінням моральні засади, українську побутову культуру, вірність своїм традиціям і вірність собі. Завдяки їхнім зусиллям зберегти фізичну та моральну субстанцію народу Україна могла пережити найбільші лихоліття. В умовах свободи — це українські жінки викликають подив своїх та чужих, своєю здібністю достосуватися до нових обставин життя і використати їх для росту та збагачення нашої суспільности і нашої культури.

НЕ ВЕБСТЕР, А КЕЙСІ

У редакційній статті п. заг. „Фарс справедливости" („Свобода" ч. 81 з вівтірка, 1-го травня ц.р.) директором Сі-Ай-Ей подано Вілліяма Вебстера, який, є директором ФБІ. Директором Сі-Ай-Ей є Вілліям Кейсі.